

β. κη'. Ὁ μὲν Διόδωρος λέγει, ὅτι μετὰ
 τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην, καὶ ἄλωσιν τῶν
 παρόδων, ἐκίλευσεν ὁ Ξέρξης, καὶ ναυμαχίῃ
 καὶ ὁ στόλος. Καθ' Ἡρόδοτον ὁμοίως ἐγίνετο
 συγχρῆτως καὶ ἡ ναυμαχία ἐν Ἀρτεμισίῳ, καὶ
 ἡ πεζομαχία ἐν Θερμοπύλαις. Ἰδὼν οὖν ὁ
 Εὐρυβιάδης τὸ πλῆθος τῶν τριηρῶν τοῦ ἐχθροῦ,
 ἐφοβήθη, καὶ ἤθελε καὶ ἀναχωρήσασιν εἰς τὸν
 Ἰσθμὸν, καὶ φυλάξασιν μόνου τὴν Πελοπόννησον,
 ἔχων σύμφωνον εἰς τοῦτο καὶ τὸν Ἀδείμαντον
 ναύαρχον τῶν Κορινθίων, καὶ σχεδὸν ἐκηρύττετο
 ἡ ἀναχώρησις. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἐναντιούμενος,
 ἐκρότησε συμβούλιον, εὖθρα συνέβησαν
 πολλαὶ λογομαχίαι, ὡς εἴρηται ἐν τῷ
 βίῳ τοῦ Θεμιστοκλείους. Οἱ δὲ Πέρσαι θύλοντες
 καὶ λάβωσιν ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν στόλον,
 ἐπέμψαν διακροσίας τριήρεις, ἐξώθεν τῆς Σκυάθου,
 καὶ κλείωσιν τὸ στενὸν τῆς Εὐβοίας πρώτον,
 τὸ ὁποῖον εἶναι κατὰ τὴν Χαλκίδα, εἵπειτα
 καὶ ἐξέλθωσιν εἰς ναυμαχίαν. Τοῦτο δὲ μαθόντες
 οὗτης Σκυωναίας Σκύλις καλούμενος, πίπτει εἰς τὴν
 θάλασσαν, καὶ μόνον εἰς τὸ Ἀρτεμισίον ἐξήλθεν
 εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος. Ἦτον ὁμοίως οὗτης καὶ πολυμυθῆτης ἐμ-

πειρώτατος· ὅθεν ἔσωσε πολλὰ ναυάγια τῶν Περσῶν, ἀπέκτησε καὶ αὐτὸς πολλὰ, ὅτε ἐγένετο ἢ τρικυμία (α). Ὁ δὲ Ἡρόδοτος νυμίζει, ὅτι ἐπέρασε μὲ πλοιάριον, καὶ εἶπε τοὺς σκοποὺς τῶν Περσῶν. Ὅθεν ἐγένετο πάλιν συμβούλιον, καὶ ἀπεφάσισαν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Θεμιστοκλέους, νὰ πλεύσωσι τὸ μεσονύκτιον ἐναντίον τῶν διακοσίων τριηρῶν. Πρῶτον ὁμῶς ἔλεγε, νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐν Ἀφίταις στόλον, αὐταὶ συνταταγμένοι, πρὸς ἀτάκτους τοὺς βαρβάρους, καὶ νὰ μὴ προσμένωσι, νὰ ἔλθωσιν ἐκεῖνοι κατ' αὐτῶν. Ὅθεν μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἔπλευσαν πρὸς τὸν ἐν Ἀφίταις στόλον. Ἀπήντησαν δὲ τινὰ πλοῖα, καὶ ἐδίωξαν αὐτὰ μέχρι τῆς ξηρᾶς, ἐθύθισαν καὶ τινὰ τούτως·

§. κθ'. Ἰδόντες δὲ οἱ Πέρσαι ὀλίγον τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, καὶ συνάξαντες ὅλην τὴν δύναμιν αὐτῶν, ὥρμησαν νὰ τὸν κυκλώσωσι πανταχόθεν, ἵνα λάβωσιν αὐτὸν ὅλον ἀναι-

(α) Κατ' ἄλλους ὁμῶς συνήργει εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν Περσῶν μὲ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Κισσῆνη. Ὅρα Ἠγυγίας τρῆμ. Δ'. 188. 9.

μοτι, ἐν εὐκαλία. Ἐπίστευσαν δὲ τοῦτο, καί
 τινες τῶν Ἰώνων ἐκ τοῦ πλήθους συμπεραίνου-
 τες, καὶ ἐλυπῶντο πολὺ. Οἱ δὲ ἐχθροὶ τῶν
 Ἑλλήνων ἐριλασιμούντο, πρῶτος γὰρ λάβη πρῶ-
 του Ἀτρεΐην τριήρη, ἵνα λάβη δεῦρα παρὰ
 τοῦ Ξέρξου, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ· ἐ-
 πείδῃ δὲ λόγος τῶν Ἀθηναίων ἦτον πολὺς ἐν τῷ
 στρατοπέδῳ τῶν Περσῶν. Οἱ δὲ Ἕλληνας, κατὰ
 μὲν τὸ πρῶτον σημεῖον παρέταξαν τὸν στόλον
 εἰς σχῆμα κύκλου, ἔχοντες τὰς πῦρας πρὸς
 τοὺς ἐχθροὺς. Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον σημεῖον,
 ὅτε ἐπλησίασαν οἱ Πέρσαι, ἤρξαντο τὴν μά-
 χην, καὶ εὐθὺς ἔλαβον τριάντα τριήρεις τῶν
 ἐχθρῶν, καὶ τὸν Φιλάρνα αἰχμάλωτον, ἀδελ-
 φὸν τοῦ ῥηθίντος Γόργου τοῦ Κυπρίου, καὶ
 στρατηγὸν πρῶτιςον τοῦ στόλου. Πρῶτος δὲ
 ἔλαβε τριήρη Περσικὴν Λυκομήδης ὁ Ἀθη-
 ναῖος υἱὸς τοῦ Αἰσχροῦ, ὅθιν ἔλαβεν αὐτὸς
 τὸ ἀριτεῖον. Μετὰξὺ τῆς μάχης ἔφυγε πρὸς
 τοὺς Ἕλληνας ὁ Λήμιος Ἀντίδωρος, καὶ
 διὰ τοῦτο ἔδωκαν αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι τόπον εἰς
 τὴν Σαλαμῖνα. Ἐτάθη δὲ ἡ μάχη ἰσόρρο-
 πος μέχρις ἐσπέρας, καὶ διέλυσεν αὐτὴν τὸ
 σκότος. Ἀνεχώρησαν οὖν πάλιν οἱ μὲν Ἕλλη-

υες εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον, οἱ δὲ Πέρσαι εἰς τὰς Ἄρειτας, κακῶς ἔχοντες καὶ λυπούμενοι, ἐπεσθῆ ἄλλα ἤλπιζον, καὶ ἄλλα συνέβησαν. Ἦτον δὲ καρὸς τοῦ θείους, καὶ θέρμη μεγάλη.

§. λ'. Ταύτην τὴν νύκτα πρὶν ἀναπαυθῶσιν οἱ Πέρσαι, συνέβη πάλιν τρικυμία σφοδρά, ἀνέμος λαῦρος, βροχὴ ῥαγδαία, ὄσραπαὶ καὶ βρονταὶ ἐξαίσιοι ἐκ τοῦ Πηλίου ὄρους, καὶ κύματα ὀρμητικὰ, τὰ ὅποια ἔφερον τοὺς μικροὺς καὶ τὰ ἄλλα ναυσόγια ἀπὸ τῆς ναυμαχίας εἰς τὰς Ἄρειτας πρὸς τὰς πρῶρας τῶν Περσικῶν πλοίων. Ταῦτα τοίνυν ὠθοίμενα ὑπὸ τῶν κυμάτων εἰς τὰς πρῶρας, καὶ περιελιττόμενα ἐκεῖ, κατετόραττον τὸν εὐλον, ὥστε οἱ Πέρσαι ἔφθασαν εἰς μέγαν φόβον καὶ ἀπειπισίαν, νομίζοντες, ὅτι κατατρέχει αὐτοὺς τὸ θεῖον. Ἐπειδὴ πρὶν ἀναπνεύσασιν ἐκ τῆς προτέρας τρικυμίας, ἐπέπεσον εἰς ναυμαχίαν κρατεράν καὶ ἀπροσδόκητον. Πρὶν δὲ ἡσυχάζωσιν ἐκ τῆς ναυμαχίας, ἰδοὺ πάλιν ἄλλη τρικυμία. Τὰς δὲ διακοσίας τριήρεις κατέλοβεν ἢ τρικυμία εἰς τὸ πέλαγος πρὸς τὸν κόλπον τῆς Κύβοιᾶς, καὶ ἐρρίψεν αὐτὰς εἰς τοὺς σκοπέλους, ἔνθα κατεθραύσθησαν ἅπασαι, ἐπειδὴ

Η •

δὲν ἐγνώριζον τὸν τόπον. Τὸ δὲ πρῶτον οἱ μὲν Πέρσαι ἠσυχάζον, οἱ δὲ Ἕλληες εὐεψυχώθησαν ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴ ἦλθον ἄλλαι πεντήκοντα τριήρεις τῶν Ἀθηναίων βοήθειαι, ἑμαθον καὶ τὴν φθορὰν τῶν διακοσίων τριηρώων. Μαθόντες οὖν, ὅτι περίπλεον καὶ τινα πλοῖα τῶν Κιλικίων, ἐξῆλθον καὶ ἔλαβον αὐτὰ, καὶ τὴν νύκτα ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον.

§. λα'. Τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἔπλευσαν οἱ Πέρσαι ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας μὲ ἀπόφασιν, νὰ διορθώσωσι τὸ πρότερον ἀτύχημα, ἐπειδὴ τὸ ἐνόμιζον μεγάλην εὐτροπήν, νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ διώξωσι τὸν τοιοῦτον μικρὸν στόλον τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ ἀνοίξωσι τὸ στεῦνον. Ἐπεὶ δὲ ἐροδοῦντο καὶ τὸν Ξέρξην. Ὅθεν σχηματίσασαυτες τὴν τάξιν αὐτῶν εἰς σχῆμα ἡμικύκλιου, ἐπέπλεον κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, ἵνα κυκλώσωσι τοὺς Ἕλληνας. Ἐξῆλθον τοίνυν καὶ οἱ Ἕλληες, καὶ ἐλθόντες εἰς χεῖρας, ἐμάχοντο ἀμφοτέρωθεν γενναίως καὶ ἰσορροπῶς, καὶ οἱ Πέρσαι ἀναγκαζόμενοι εἰς μέρος στεῦνον, περίπλεκον τὰ πλοῖα αὐτῶν, καὶ ἐφθείροντο ὑπ' ἀλλήλων. Ὅμως δὲν ἔκλιναν. Τέλος δὲ τὸ σκότος διέλυσε καὶ ταύτην τὴν

μάχην, ἐν ᾗ ἐγένετο πολλή φθορά ἀμφοτέροθεν ἀνθρώπων καὶ πλοίων. Τῶν δὲ Περσῶν ἡ φθορά ἦεν πολὺ περισσύτερα. Ἔλαβον ὅμως πέντε πλοία αὐτανδρά τῶν Ἑλλήνων. Οἱ δὲ Ἕλληες; ἔλαβον ὅλα τὰ ναυόγια αὐτῶν ἐκ τῆς ναυμαχίας· καὶ τοῦτο δεικνύει, ὅτι οἱ Πέρσαι ἀνεχώρησαν πρότερον. Ἀνεχώρησαν πάντων οἱ μὲν Πέρσαι εἰς τὰς Ἀρείας, οἱ δὲ Ἕλληες εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον. Ἠρίξευσαν δὲ ἐν ταῖθα τῶν μὲν Ἑλλήνων οἱ Ἀθηναῖοι· ὅθιν εἶχον τετρωμένας τὰς ἡμισείας τριήρεις αὐτῶν. Ἰδίως δὲ ἠρίξευσεν ὁ Κιλινίας πατήρ τοῦ Ἀλκισιάδου, ἔχων τριήρη ἰδίαν μὲ διακοσίους ἀνδρας δι' ἰδίων ἐξόδων. Τῶν δὲ Περσῶν ἠρίξευσαν κατὰ μὲν Διόδωρον οἱ Σιδόνιοι, καθ' Ἡρόδοτον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ λαβόντες τὰ πέντε πλοία τῶν Ἑλλήνων.

§. λβ'. Μετὰ δὲ ταῦτα μαθόντες οἱ Ἕλληες τὸν θάνατον τοῦ Λεωνίδου, καὶ τὸ τέλος τῆς ἐκεῖ μάχης, ἀπερσίσαν τὴν ἀναχώρησιν· ἐπειδὴ ἡ ἐκεῖ ράσις αὐτῶν δὲν ἐχρησαίμευε πλέον, ἀπ' οὗ ἐκυριεύθη τὸ ρεῦρον τῶν Θερμοπυλῶν. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος λίγει, ὅτι πρὶν μάθουσι ταῦτα ἀπερσίσαν τὴν ἀναχώρησιν.

Ὄθεν συνάξας ὁ Θεμιστοκλῆς τοὺς στρατηγούς, εἶπεν, ὅτι εἶναι καλῆτερον εὐα φάγωσιν αὐτοὶ τὰ πρόβατα τῶν Εὐβοίων, παρὰ εὐὰ τὰ φάγωσιν ὑστερον οἱ Πέρσαι. Περὶ δὲ τῆς ἀναγωγῆσεως, ἔλεγε, εὐὰ μὴ φοβῶνται· οἷοντι ἐκεῖνος φροντίζει πότε καὶ πῶς εὐὰ ἐπιτρέψωσιν ἄβλαβεις. Εὐὰ παραγγείλη δὲ ἕκαστος, εὐὰ κτίωσι πυρὰ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ. Ἔπειτα ὤρμησαν εἰς τὰ πρόβατα. Ἐἶχον ὅμως δύο κατασκόπους, τὸν μὲν εἰς τὸ Ἀρτιμίσιον μὲ πλοιάριον ταχύτερον, ἵνα εἰδοποιῇ πρὸς τὸν Λεωνίδαυ τὰ γενόμενα ἐν τῷ στόλῳ. Ἦτον δὲ οὗτος Ἀντικυρεὺς Πολύας ὀνομαζόμενος. Τὸν δὲ ἄλλον εἰς τὸς Θερμοπύλας μὲ τριηκόντορον, ἵνα εἰδοποιῇ πρὸς τὸν στόλον τὰ συμβαίνοντα ἐν Θερμοπύλαις. Οὗτος δὲ ἦτον Ἀθηναῖος Ἀδρώνυχος καλούμενος. Ἐν ᾧ τοίνυν εἰδῶκαν τὰ πρόβατα, ἔφθασεν ὁ Ἀδρώνυχος, καὶ ἐκόμισε τὴν περὶ τοῦ Λεωνίδαυ ἀγγελίαν. Ὄθεν ἀνεχώρησαν ταχύτερον παρατεταγμένοι, ἔμπροσθεν οἱ Κορίνθιοι, καὶ ὀπισθεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς φύλακες, μέγα φρουοῦντες. Τότε ὁ Θεμιστοκλῆς λαβὼν τὰς ταχυτάτας τρίτες, παρέπλεε τὰ παραθαλάσσια, καὶ ἔγραψε γράμματα πρὸς τοὺς

Ἴωνας εἰς τόπους ἀρματοδίου, σοχαζόμενος, ὅτι ἂν ἀποσατήσωσιν οἱ Ἴωνες καὶ Κάρτες, δύναται νὰ συντριψῇ εὐκόλως τὸν ἄλλου βαρβαρικὸν ρόλον.

§. λγ'. Αναχωρησόντων οὖν τούτων, ἐπέ-
 ρασί τις Ἰσριαῖος εἰς τὰς Ἀρέτας, καὶ εἶπε πρὸς
 τοὺς Πέρσας, ὅτι ἔφυγεν ὁ Ἑλληνικὸς ρόλος.
 Ἑκείνοι δὲ μὴ πικεύοντες, ἐφυλάκωσαν αὐτὸν,
 ἔπειτα ἐπεμψαν ταχείας τριήρεις, καὶ ἔμαθον
 τὴν ἀλήθειαν. Ὄθεν ἐπλευσαν εἰς τὸ Ἀρτε-
 μίσιου ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, εὐθα ἔμειναν
 μέχρι τῆς μεσημβρίας. Ἐπειτα ἦλθον καὶ ἐ-
 κυρίευσαν τὴν Ἰσριαῖον, καὶ ἄλλας τινὸς κώ-
 μας τῆς Εὐβοίας. Τότε ὁ Ξέρξης ἐπεμψεν εἰς
 τὸν ρόλον εἰδῆσιν, νὰ ἔλθωσιν ὅσοι θέλουν
 νὰ ἰδοῦν πόσους Ἕλληνας ἐρέουσεν. Ἐθα-
 ψε δὲ πάντας τοὺς Πέρσας πρότερον, καὶ ἀ-
 φῆκεν ὡς χιλιούς μόνον ἀτάφους. Οἱ δὲ Ἑλ-
 ληνες ἦσαν ἅπαντες χίλιοι, ἑπτακῆσιοι Θε-
 σπικεῖς, καὶ τριακῆσιοι Σπαρτιάται, οἵτινες ἐ-
 φρουρήθησαν ἐκεῖ. Παρισκεύασεν ὁμῶς ὡς τέσ-
 σαραι χιλιάδας πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων,
 καὶ χιλιούς Πέρσας μόνου. Τοσοῦτον δὲ πλῆ-
 θος ἀνθρώπων ὤρμησεν ἀπὸ τοῦ ρόλου εἰς

τὴν θείαν ταύτην, ὥς ε δὲν εὐρίσκου πλοιοῖρια
 ἰκονὰ, νὰ περάσωσιν. Ὁ δὲ Ξέρξης ἐπιδεικνύ-
 μενος ἔλεγεν· ἰδοὺ πρόσους Ἕλληνας ἀνοήτους
 ἐφύευσσα, οἵτινες ἠθέλησαν, νὰ μὲ ἐμποδίσω-
 σιν. Ἐγὼ νῆϊσόν ὅμως ἅπαντες τὰ τέχνημα
 αὐτοῦ. Ἐδίδεπον δὲ μὲ μεγάλην περιέργειαν
 τοὺς Ἕλληνας, μέχρις ἐσπέρας περιερχόμενοι.
 Ἐπειτα ἐκείνοι μὲν ἐπέστρεψαν εἰς τὸν εὐχρον,
 ὁ δὲ Ξέρξης παρισκεύαζετο νὰ κρατήσῃ εἰς
 τὰ εὐδύτερα τῆς Ἑλλάδος, ἔχων ἤδη τὰς
 παρόδους ἐλευθέρας, διὰ ξηρᾶς τε καὶ θα-
 λασσῆς (α). Τοιοῦτον τέλος ἔλαβε καὶ ἡ ναυ-
 μαχία ἐν Ἀρτεμισίῳ.

(α) Αὐτόθ. Οὐραν. Διόδ. ιβ'. ιβ'. ιγ'. — Πέ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ἄλωσις τῆς Βοιωτίας, Φωκίδος
καὶ Ἀττικῆς.

§. α'. Μιτὰ δὲ ταῦτα ἦλθον ταῖς Ἀρκαδίας αὐτόματοι πρὸς τὸν Ξέρξην, καὶ ἐρωτηθέντες περὶ τῶν Ἑλλήνων, εἶπον, ὅτι ἐορτάζουσι τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Ἐρωτηθέντες δὲ πάλιν, ὅποια ἄθλα λαμβάνουσιν οἱ ἄθληται· εἶπαν οὖν εἰλαίας, εἶπον. Τότε εἶπεν ὁ Τριτανταίχμης πρὸς τὸν Μαρδόνιον· παπαί, Μαρδόνιε, πρὸς ποίους ἀνδρας ἔφερες τοὺς Πέρτας νὰ πολεμήσωσιν, οἵτινες ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ οὐχὶ διὰ χρήματα. Οἱ δὲ Θεσσαλοὶ σύμμαχοι τοῦ Ξέρξου ὄντες, ἐζήτησαν πεντήκοντα τάλαντα παρὰ τῶν Φωκίων, ἵνα μὴ βλάψωσι τὴν γῶραν αὐτῶν· ἐζήτουν μάλιστα αὐτοὺς καὶ εἰς συμμαχίαν τοῦ Ξέρξου. Εἶχον δὲ οἱ Θεσσαλοὶ ἰδιαιτέραν ἐχθρὰν πρὸς τοὺς Φωκεῖς· ἐπειδὴ εἶχον πόλεμον πρότερον, καὶ ἐνικήθησαν. Ὄθεν ἤδη εὐρύτες καιρὸν, ἐζήτουν τὴν ζημίαν τοῦ πολέμου. Ἀλλ' οἱ Φωκεῖς ἀπεκρίθησαν, ὅτι δὲν

γίνονται προδότες τῆς Ἑλλάδος. Ὅθεν ἐγένετο οἱ Θεσσαλοὶ ἐδύγαι τοῦ Ξέρξου πρὸς τὴν Φωκίδα, καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Σ. β. Ἀναχωρῶν δὲ ὁ Ξέρξης εἰς τῶν Θερμεφυλῶν, εἰσέδυκε πρῶτον εἰς τὴν Τραχινίαν, ἔπειτα εἰς τὴν Δυρίδα, ἥτις ἐμῆδ' ἔσθ'· καὶ εἰς αὐτὸ δὴν ἔβλαψεν αὐτήν. Ἐκείθεν δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Φωκίδα. Οἱ Φωκεῖς ὅμως ἔφυγον πρότερον, ἄλλοι μὲν πρὸς τὰς κορυφὰς τοῦ Παρνασσῶ εἰς τὴν Τιθωρίαν, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Ἀμφισσαν πόλιν τῶν Ὀξολῶν Λοκρῶν. Οἱ δὲ Πέρσαι περιερχόμενοι τὴν χώραν, ἔκαιον τὰς πόλεις καὶ τὰ ἱερά, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν. Ἐκύλησαν καὶ τὸ ἐν Ἄδαις πλουσιώτατον μανιεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔπειτα ἔκαυσαν αὐτό. Ἐκεῖ ἔλαβόν τινας Φωκεῖς φεύγοντας πρὸς τὸ ὄρη, διεφθέραν καὶ τινὲς γυναῖκας μίγνυμενοι σωρηδῶν οἱ βάρβαροι. Ἐπειτα δὲ ὁ Ξέρξης, εἰθὼν εἰς τοὺς Πανοπεῖς, διεχώρισε τὸ κράτευμα εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ μὲν ἰσχυρότερον μέρος ἔλαβεν αὐτός, καὶ κατέβαινε πρὸς τὴν Ἀττικὴν, τὸ δὲ ἄλλο ἔπεμψεν εἰς τοὺς Δελφοὺς, ἵνα ληλατήσῃ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Σ. γ'. Ἐρχόμενοι τοίνυν οὔτοι πρὸς τοὺς
 Δελφοὺς, ἕκαστον, ἤρπασον καὶ ἠφάνιζον τὰς
 πόλεις, κώμας, ἱερὸν καὶ τὴν χώραν, ὡς
 κατερήμωσαν τὴν Φυκίδα· οἱ δὲ Δελφοὶ ἀκού-
 οντες ταῦτα, ἠρώτησαν τὸν Ἀπόλλωνα περὶ
 τῶν ἱερῶν χρημάτων τοῦ ναοῦ, νὰ πέμψουσιν
 αὐτὰ που, ἢ νὰ τὰ θύψουσιν εἰς τὴν γῆν. Ἐ-
 λαβὸν δὲ χρησμὸν, νὰ μὴ τὰ ταραξῶσι παν-
 τελῶς, καὶ φρονιτεῖει ἐκείνος δι' αὐτά. Ἐμει-
 ναν τοίνυν εἰς τὴν πόλιν μόνον ἐξήκουτα ἄν-
 ὄρες, καὶ ὁ προφῆτης Ἀκίρατος καλούμενος
 εἰς προφύλαξιν τοῦ Ἱεροῦ· εἰ δὲ ἄλλοι ἔφυ-
 γον, τινὲς μὲν εἰς τὴν Ἀμφισσαν, τινὲς δὲ
 πρὸς τὰς κορυφὰς τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ κατὰ
 τὸ Κωρίκειον ἄντρον. Τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τὰ
 τέκνα αὐτῶν ἔπεμψαν εἰς τὴν Ἀχαΐαν τῆς Πε-
 λοποννήσου. Οἱ δὲ Πέρσαι, ὅτε ἤλθον πλη-
 σίον τῆς Προναιας Ἀθηνῶν τοῦ Ἱεροῦ, εἶδον
 ὄπλα κείμενα ἔξωθεν τοῦ Ἱεροῦ. Τοιαῦτα εἶδε
 καὶ ὁ μάντις πρότερον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ
 ναοῦ ἐξήρχοντο φωναὶ καὶ ἀλάλαγμοὶ φρικτοί·
 ἐκ δὲ τοῦ οὐρανοῦ ἔπιπτον κεραυνοὶ ἐξαισιοί·
 ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνασσοῦ ἐκόπησαν δύο κορυφαί,
 καὶ κατεφέροντο ἐπὶ τοὺς βαρβάρους μετὰ κρύ-

του καὶ ταραχῆς πολλῆς, καὶ ἐφόνευσον πολλοὺς. Ὄθιν ταραχθέντες οἱ Πέρσαι, ἐτρόπησαν εἰς φυγὴν. Ὀσμῆσονται δὲ οἱ Δελφοὶ ἐκ τοῦ Παρνασσού, καὶ διαξάντες αὐτοὺς, ἐφόνευσαν πολλοὺς. Οἱ δὲ ἄλλοι ὅσοι ἐσώθησαν, ἤλθον εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὅπου ἦτον ὁ Ξέρξης. Τοῦτο ταῦτα ἐνομήθη θαῦμα τῆς Ἀθηνᾶς· καὶ τῷ αὐτῷ ἦτον μέγα θαῦμα τῆς Ἀθηνᾶς· οἶον, τῆς φρονήσεως. Ὁ δὲ Ξέρξης καταβαίνων πρὸς τὴν Ἀττικὴν, εἰσέβαλε πρῶτον εἰς τὸν Ὀρχομενὸν τῆς Βοιωτίας. Τότε ὁ ῥηθῆς Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδῶν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, ὅστις ἦτον σύμμαχος τῶν Περσῶν, ἔπεμψε φρουρὰν Μακεδόνων εἰς τὰς πόλεις τῆς Βοιωτίας, καὶ φείνωνται, ὅτι μηδίξουσιν, ἵνα μὴ διαρπάσῃσιν αὐτὰς οἱ Πέρσαι, ἐπειδὴ ἐμῆδιζον, ὡς εἴρηται.

§. δ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὅσοι ἦσαν εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον, ἐνόμιζον, ὅτι ἐξάστεισαν οἱ Πελοποννήσιοι πανδημεὶ εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἵνα ἀπαντήσωσιν ἐκεῖ τὸν βέρβερρον, κατὰ τὴν προτέραν καινὴν ἀπόφασιν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐπέχειζον τὸν Ἴσθμὸν, καὶ φυλάξωσι μόνου τὴν Πελοπόννησον. Μαθόντες οὖν τοῦτο, ὅτι ἐπέ-

ρεψου ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου, ἐλυπήθησαν με-
 γάλως. Ὄθεν παρεκάλεισον τεύς συμμαχούς,
 νὰ ραῖῃ ὁ ρόλος εἰς τὴν Σαλαμίνα, ἕως νὰ
 λάβωσι τὸς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐκ
 τῆς Ἀττικῆς, καὶ νὰ συμβουλευθῶσι καὶ περὶ
 τοῦ κινδύνου. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ἄλλος ρόλος
 ἔμεινεν εἰς τὴν Σαλαμίνα, τῶν δὲ Ἀθηναίων
 ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν. Τότε συνέβησαν τὰ
 ἐν τῷ βίῳ τοῦ Θεμιστοκλείους λεγόμενα, ἕως
 οὐ κατεπίσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, νὰ ἀφήσωσι τὰς
 Ἀθήνας. Ἐπέρασαν τρένουσ τὰς γυναῖκας, τὰ
 τέκνα καὶ λοιπὸν εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ Τροιζή-
 να, ἔπειτα ἦλθον μετὰ τὸν ρόλον εἰς τὴν Σα-
 λαμίνα, ὅπου ἦτον ὁ ρόλος τῶν συμμαχῶν.
 Ἐν τούτοις δὲ συνηθροίσθη καὶ ἄλλο ναυτικὸν
 εἰς τὴν Τροιζήνα ἐξ ἄλλων πόλεων, καὶ ἐκ
 τῶν προτέρων, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Σαλαμίνα,
 ὥς εἶχον τότε τριακασίας ἑβδομήκοντα ὀκτώ
 τρήρεις, ἐκτὸς τῶν τριηκοντόρων.

§. ε'. Εἶχον δὲ τότε οἱ Ἀθηναῖοι μόνοι
 ἑκατὸν ὀγδούκοντα τρήρεις; ἐπειδὴ οἱ Πλα-
 ταιεῖς ἀνεχώρησαν, νὰ μετακομίσωσι τὰς γυ-
 ναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν Πελοπόν-
 νησον· ὅθεν καὶ δὲν εὐρίθησαν εἰς τὴν μάχην

τῆς Σαλαμῖνος. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι εἶχον
 δεκαεῖς· οἱ Σικυώνιοι δεκαπέντε· οἱ Ἐπειδοῦ-
 ροι δέκα· οἱ Τροζήνιοι πέντε· οἱ Ἐρμιονεῖς
 τρεῖς. Αὗται τρένυναι τεσσαράκοντα ἐνυία
 τριήρεις ἤσαν ἡ ναυτικὴ δύναμις τῶν Πελο-
 ποννησίων ἐν τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ. Οἱ δὲ Ἀα-
 βροκύνται εἶχον ἑπτὰ. Τῶν δὲ νησιωτῶν, οἱ
 μὲν Λίγυηται εἶχον τριάκοντα. Οἱ δὲ Νήξιοι
 ἐπειψαν τίσσας πρὸς τοὺς Πέρσας· ἀλλ' ὁ
 ἀντάρχος αὐτῶν Δημόχοιτος ἔπειρε αὐτὰς πρὸς
 τοὺς Ἕλληνας. Οἱ δὲ Κύβηται ἔδωκαν μίαν
 τριήρη καὶ μίαν πευτηκύντορον· ἦλθον καὶ οἱ
 Σίφυοι, Σιρίοι καὶ Μήλιοι ἔχοντες ἑκά-
 μίαν πευτηκύντορον. Οὗτοι οἱ νησιῶται μό-
 νου δὲν ἔδωκαν γῆν καὶ ὕδωρ πρὸς τὸν Ξέρ-
 ξην. Ἐπειψαν καὶ οἱ Ἡροτωνιάται ἐκ τῆς Ἰτα-
 λίας μίαν τριήρη. Αὕτη ἦτον ἡ προθήκη. Αἱ
 δὲ λοιπαὶ πόλεις εἶχον τὰς αὐτάς, ὅσας εἶχον καὶ
 εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον. Τὰς δὲ καλλίστας καὶ τα-
 χυτάτας τριήρεις εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Λίγι-
 νῆται, καὶ οὗτοι ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα, ἐμ-
 πειρότατοι οὗτοι τῆς ναυτικῆς· ἐπειδὴ ἐπολέ-
 μουν πρὸ πολλοῦ, καὶ ὁ μεταξὺ αὐτῶν πόλε-
 μος ἀπῆται ναυτικόν. Συναχθῆντες οὖν οἱ στρα-

τηγαί εἰς τὴν Σαλαμίνα, ἐδουλεύοντο πρὸς τὴν ναυμαχίαν. Ὁ δὲ Κύρουσιος εἶπε, τὴν ναυμαχίαν ἑκάστου τὴν γυνάμην αὐτοῦ. Οἱ μὲν Πελοποννήσιοι πάντες ἤθελον τὴν ναυμαχίαν εἰς τὸν Ἴσθμὸν. Τὴν δὲ Ἀττικὴν ἐνόμιζον ἐγκαταλείπειν, ἐπειδὴ ἔφυγον οἱ ἐγκατοικοὶ. Ἐτι δὲ ἔλεγον, ὅτι οὐδὲν νικηθῶσιν εἰς τὴν Σαλαμίνα, κατακλείουται πανταχόθεν, καὶ ἔλπις βοήθειας καὶ σωτηρίας οὐκ ἔσται πλέον. Εἰς τὸν Ἴσθμὸν ὅμως οὐδὲν νικηθῶσιν, ἀναχωρεῖ ἕκαστος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἔλεγε τὰ ἐναντία, βλέπων μέγαν εἰς τὸ σκεπτικὸν τῆς Σαλαμίνας τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ οὕτως μὲν οὕτως ἐδουλεύοντο.

§. ς. Ὁ δὲ Ξέρξης ἀπὸ οὐδέποτε τὰς Πλαταιάς καὶ Θεσπιάς, ὧν οἱ ἐγκατοικοὶ ἔφυγον πρότερον, κατέβη εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἀπὸ οὐδέποτε τὸν Ἑλλησποντον, διέτριψεν ἐκεῖ ἕνα μῆνα, λογιζομένων καὶ τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν τῆς διαβάσεως. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς τρεῖς μῆνας εἰς τὴν Ἀττικὴν, πρὸς τὸ τέλος τοῦ Αὐγούστου (α), ἐπὶ ἀρχόντου Καλλιάρχου, καὶ ἦρε τὰς Ἀθήνας ἐργαζομένους. Ἐμείναν δὲ τινες πτω-

(α) Πρ. κρ. 480.

χοί και γέροντες, και κατεκλείσθησαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἔπειτα ἔπραξαν τὰς πύλας με ξύλα· ἐπειδὴ αὐτοὶ εἰδύχοντο αὐτῆν τὴν ἐξήγησιν τοῦ χορημοῦ, ὡς εἴρηται, περὶ τοῦ ξυλίου τείχους. Οἱ δὲ Πε:σ:κρατίδαι, οἵτινες ἦσαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ξέρξου, παρεκίνησαν αὐτούς, νὰ παραδοθῶσιν. Ἄλλ' ἐκεῖνοι δὲν εἰδύχοντο τοῦτο. Ὅθεν ἐπολιορκήσαν αὐτούς. Τέλος δὲ ἔρριψαν πῦρ διὰ τῶν βελῶν ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ Ἀρείου Πάγου, και ἔκαυσαν ἐκεῖνο τὸ ξύλινον φράγμα. Ἄλλ' ἐκεῖνοι κυλίοντες πέτρας μεγάλας πρὸς τὴν πύλην ἐκείνην, και ἄλλα τιαῦτα ποιῶντες, ἔφερον τὸν Ξέρξην εἰς ἀπορίαν. Τέλος δὲ εὐρόντες ἄλλην εἰσόδον ἀφύλακτον ἐκ τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ἀγραύλου, ἀνέδησαν τινες Πέρσαι εἰς τὴν ἀκρόπολιν, και ἤνοιξαν τὰς ἄλλας πύλας, ὅθεν εἰσῆλθον πολλοί. Οἱ δὲ πολιορκούμενοι μὴ βλέποντες ἄλλην σωτηρίαν, τινὲς μὲν ἔπεσαν ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς τὸν κρημνόν, και ἐρρινεύθησαν· ἄλλοι δὲ κατέφυγον ἰκέται εἰς τὸν ναόν τῆς Ἀθηνῶς. Ἄλλ' οἱ βάρβαροι σφάξαντες αὐτούς, ἐσῆλξαν τὸν ναόν. Ἐπειτα ἔκαυσαν τὴν ἀκρόπολιν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπεμψεν

ὁ Ξέρξης ἀγγεῖλον εἰς τὰ Σούσα, μηνύων πρὸς τὸν Ἀρτάδανον τὰ κατορθώματα αὐτοῦ. Ἐπειτα περιεφέρετο κρατεῦμα εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἐλεηλότεαι αὐτὴν ἔρημον οὖσαν.

§. ζ. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων συμβουλευόμενοι ἔτι, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Σαλαμίνα, ἔμαθον τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ ἔμπρησμον τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοσοῦτον ἔταράχθησαν, καὶ ἐθορυβήθησαν, ὥστε τινες αὐτῶν ἀνεχώρησαν εἰς τὰ πλοῖα, πρὶν ὀποφασισθῆ ὁ τόπος τῆς ναυμαχίας, καὶ παρσκευάζοντο, νὰ φύγωσιν. Οἱ δὲ μένοντες, ἀπεφασισαν, νὰ ναυμαχήσωσιν εἰς τὸν Ἴσθμὸν, καὶ ἔπειτα διέλυσαν τὸ συνέδριον, πρὸς τὸ ἐσπίρας, καὶ ἀνεχώρησαν ἕκαστος εἰς τὰ πλοῖα αὐτοῦ. Τότε εἶπεν ὁ Μνησίφιλος ὁ Ἀθηναῖος πρὸς τὸν Θεμιστοκλῆα, ὅτι ἐσφαλόν, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος. Ὅθεν ἐπιστρέψας εὐθύς ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὴν ναυαρχίδα τοῦ Εὐρυβιάδου, συνεκρότησε πάλιν συμβούλιον, καὶ τότε συνέβησαν τὰ θρυλλόμενα ἐκεῖνα, ἅπερ ἀναφέρονται ἐν τῷ βίῳ τοῦ Θεμιστοκλέους(α). Τέ.

(α) Ὅρα ἄκτι περι πάντων τούτων.

λος δὲ μετὰ πολλὴν λογομαχίαν, ἀπεφύτταν πρὸς τὸ πρῶτον ναυμαχησῶσιν εἰς τὴν Σαλαμίνα, καὶ λύσαντες τὸ συνέδριον, παρεσκευάζοντο. Ἐπειτα θυσάσαντες πρὸς πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ εὐχόμενοι, ἔταψαν καὶ εἰς τὴν Αἴγινα μίαν τριήρη, ἵνα προσφέρῃ εὐσχημοὺς πρὸς τοὺς Αἰακίδας, τὸν Αἴαντα καὶ Τελαμῶνα, καὶ νὰ ἐπικλησθῇ καὶ αὐτοὺς εἰς βοήθειαν.

§. η'. Ὁ δὲ στόλος τῶν Περσῶν ἔμενε τρεῖς ἡμέρας εἰς τὴν Ἴσριαίον· ἔπειτα πλεύσας ἐκεῖθεν διὰ τοῦ ρευοῦ τῆς Εὐρώπης, ἔφθασεν εἰς τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸν Ψαληρία λιμένα τῆς Ἀττικῆς. Τότε δὲ ἀνεπληρώθη πάλιν καὶ τὸ ναυτικὸν καὶ τὸ πεζικόν, καὶ ἐγένετο τόσον, ὅσον ἦτον, ὅτε ἦλθεν ὁ στόλος εἰς τὴν Σηπιάδα, πρὶν τῆς τρικυμίας, καὶ τὸ πεζικόν εἰς τὰς Θερμοπύλας. Ἐγένοντο σύμμαχοι αὐτῶν οἱ Μηλῆεις, Δωριεῖς, Λοκροὶ, Βοιωτοὶ, Καρύσιοι, Ἄνδροιοι, Γήσιοι, καὶ πάντες οἱ νησιῶται, ἑκτὸς τῶν τῶν Παρίων καὶ ἄλλων, οἵτινες ἰσάθησαν εἰς τὴν Κύβητον, καὶ περιέμενον τὸ τέλος τοῦ πολέμου. Καταπὰς δὲ καὶ ὁ Ξέρξης εἰς τὸν στόλον, καὶ συνάξας τοὺς τυράννους καὶ στρατηγοὺς τῶν συμμάχων αὐτοῦ ἔθνων, συνε-

κρότητε συμβούλιον. Καθήσας τούτων ἐπὶ Θρύ-
 νου, ἐκέλευσε, νὰ καθήσῃσι καὶ ἐκεῖνοι ἕκα-
 στὸς εἰς τὸν προσήκουσα τόπον. Πρῶτον δὲ καὶ
 πλῆθειν αὐτοῦ ἐκάλεσε τὸν βασιλεῖα τῆς Σιδῶ-
 νος· ἐπειτα τῆς Τύρου, καὶ τοὺς ἄλλους κα-
 θεζῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκέλευσε, νὰ ἐρωτή-
 σῃ αὐτοῦς ὁ Μαρδούριος, περιεργόμενος, ἂν
 κούσῃ συμπίρην, νὰ ναυμαχήσῃσι. Πάντες
 δὲ ἰδὼσαν γυνῆν, νὰ ναυμαχήσῃσιν, ἐκτὸς
 τῆς Ἀρτεμισίας, ἣτις ἔλεγε πρὸς τὸν Ξέρ-
 ξην ταῦτα. Ἐλάσῃς τὰς Ἀθήνας, διὰ τὰς ὁ-
 ποίας γλήτες. καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· καὶ ἂν
 προχυρήσῃς μὲ τὸ πεζικόν, λαμβάνεις οὕτω
 καὶ τὴν Πελοπόννησον. Ἄν ἔμῳς ναυμαχί-
 ουσ, ἀπώλεσας τὸν στόλον, καὶ τὸ πεζικόν θεί-
 σαι ὠφείλει ὑπερῶν. Ἐπειδὴ εἶδομεν, ὅτι οἱ
 Ἕλληνες εἶναι πολὺ ἐμπειρότεροι ἡμῶν κατὰ
 τὴν ναυτικήν. Ἄν δὲ προαμείνῃς ὀλίγον, οἱ
 Ἕλληνες σκορπεύονται, διότι εἴς ἐχρῆσι τρο-
 φάς. Ἄλλ' ἐκεῖνος πειθόμενος εἰς τὴν γυνῆν
 τῶν πολλῶν, ἐπιστηρίζομενος καὶ εἰς τὴν πα-
 ρουσίαν αὐτοῦ, ἀπερῆσιν τὴν ναυμαχίαν. Ὁ
 θεὸς ἐπέμφε τοῦ στόλου πρὸς τὴν Σαλαμίνα,
 ὅστις παραταχθεὶς τὸ ἑσπέρας εἰς ναυμαχίον,

L *

ἔμεινεν οὕτω παρασκευαζόμενος μέχρι τοῦ πρῶ· διότι ἦτον ἐσπέρα. Ἐπειτα δὲ ἔπεμψε τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ τὸ πεζικὸν πρὸς τὸν δρόμον τῆς Πελοποννήσου, ἵνα φοβήσῃ τοὺς Πελοποννησίους, νὰ προσίγῃσιν ἐκεῖ.

§. 9. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, μαθόντες τὸν θάνατον τοῦ Λεωνίδου, συνηθροίσθησαν πανδημί· εἰς τὸν Ἴσθμὸν, καὶ ἐτείχιζον αὐτὸν ἡμέραν τε καὶ νύκτα μὲ μεγάλην βίαν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν. Ἦσαν δὲ οὗτοι, οἱ Λακεδαιμόνιοι, Ἀρκάδες, Ἠλείοι, Κορίνθιοι, Σακυῖοι, Ἐπιδαύριοι, Φλιάσιοι, Τροιζήνιοι, καὶ Ἐρμιονεῖς, ἔχοντες στρατηγὸν τὸν κλειρόβροτον ἀδελφὸν τοῦ Λεωνίδου, καὶ βασιλεῖα τῶν Λακεδαιμονίων. Οἱ δὲ λοιποὶ τῆς Πελοποννήσου ἠσύχαζον ἄνευ τινοῦ προφάσεως· ἐπειδὴ ἐπέρασαν καὶ τὰ Ὀλύμπια, καὶ ἡ ἐφορτὴ τῶν Καρνείων. Οὕτω ταῖς τετείχιζοντες οὗτοι τὸν Ἴσθμὸν, πολλῶν μυριάδιον ἄνθρωποι, ἔφραξαν καὶ τὸ στενὸν τῶν Μεγάρων κατὰ τὰς Σκιρωνεῖδας πέτρας. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμίνοι στρατηγοὶ τῶν Πελοποννησίων, ἰδόντες τὸν Περσικὸν εὐλόν, καὶ ἀκούσαντες ὅτι στρατεύει καὶ τὸ πεζικὸν πρὸς τὴν Πελοπόννησον,